

Rožmberkové: původ a historie

Páni z Růže byli nejmocnějším rodem u nás a konkurencí králů a císařů. Věnovali se vysoké politice, zastávali ty nejvyšší úřady, brali si manželky z královských a panských rodů u nás i v zahraničí. Rybníční soustava v jižních Čechách, nádherné renesanční známky a pověst nejmocnějších urozenců u nás jsou jen drobkou z pokrmu jejich velkolepé historie.

Dělení růží

Kromě pánů z Rožmberka tu byly další čtyři rody – páni z Krumlova, Hradce, Landštejna a ze Stráže a Ústí. Každý z nich měl v erbu růží jiné barvy a v jiném poli. Legenda říká, že praotcem všech urozenců s erbem zdobeným růží byl jistý **Vítek z Prčice** (zem. prav. 1194). Ten před smrtí rozděljuje během slavnostního aktu nazývaného Dělení růží majetek a panství mezi své syny, kteří se rozcházejí pěti směry, každý na jiné panství. Jednomu z jejich rodu se říká Rožmberkové kvůli pětilisté růží v erbu a hradu Rožmberku. Je ale také dost dobře možné, že Vítkovci odkoukávají erby od cizí šlechty během společného tažení proti Milánu. Mnohé teorie by tomu ostatně nasvědčovaly.

Soupeři králů

Držitelé rudé růže na stříbrném poli uzavírají sňatky s panovníky, tuzemskou i okolní šlechtou. Jejich majetek během staletí roste a jeden z nejvlivnějších Rožmberků **Oldřich z Růže** řečený Kulhavý d'ábel vylepšuje erb i původ údajným příbuzenstvím s rodem Orsiniů, jež mají ve znaku také růží. Zaujímají nejvyšší funkce jako místodržící, komorník nebo i maršál. To samé platí o hodnostech v církvi. V cizině jim prokazují úctu hodnou knížat, u nás se honosí titulem pán nebo také vladař. Často stojí proti králi a jejich označení První po králi není vůbec smyšlené. „V 16. století zaujímal rožmberský vladař nejpřednější místo v hierarchickém systému české šlechty. Ve druhé polovině 16. století drželi Roudnici nad Labem, Bechyni, Vimperk a Libeň u Prahy.“ sdělují odborníci.

Rybníkářství

Za posledních Rožmberků se vzmáhá hlavně rybníkářství. Regent panství **Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan** navazuje na plány svých předchůdců a buduje rybníční síť po celém rožmberském dominiu. „*O Vilémovi z Rožmberka (1535–1592) se dokonce roku 1573 uvažovalo jako o kandidátovi na polský trůn. Předtím vykonával funkci nejvyššího komorníka, patřil mezi čelné představitele českých stavů, od roku 1570 byl nejvyšším purkrabím. Byl čtyřikrát ženatý s členkami evropských rodů, Kateřinou Brunšvicovou z rodu Welfů, Žofií Braniborskou z Hohenzollernu, Annou Marií Bádenskou a Polyxenou z Pernštejna. Přesto nezplodil potomka a dědictví připadlo jeho bratru Petru Vokovi. Jejich majetku se vyrovnaly pouze rody, jako byli Pernštejnové, ale i ti jenom v určitých obdobích. Není u nás rod, který by se ve středověku mohl poměřovat s tímto rodem.*“ vysvětluje odborná veřejnost.

Soumrak rodu

Posledním z pánů s červenou růží je **Petr Vok z Rožmberka** (1539 – 1611). Po bratrovi zdědí spoustu dluhů, a tak rozprodává dvě třetiny panství, za úplatu dává svobodu řadě nevolníků a prodává i svou milovanou Bechyni a sídlo růžových pánů Krumlov, aby všechno splatil. Zastaví ale také nekalou činnost s penězi Jakuba Krčina, stavům vybojuje Rudolfův majestát a na konci života

poráží a vyplácí soldatesku z Pasova, aby zachoval mír a klid v zemi. Obětuje na to rožmberský poklad a náklady na jeho pohřeb nesou jeho poddaní, kteří ho ale oplakávají jako vlastního člena rodiny. Majetek po něm získávají **Jan Jiří ze Švamberka** a synovec **Zrínský**. Oba ale umírají krátce po panu Vokovi. Jako kdyby je pronásledovala nějaká rodová kletba.

Stanislav Jalovec